

Przemówienie Rektora Uniwersytetu SWPS prof. Romana Cieślaka
Inauguracja 2025/2026 w Uniwersytecie SWPS w Warszawie
3 października 2025 r.

Szanowni Państwo,

Inauguracja roku akademickiego to ważny dzień nie tylko dla osób rozpoczynających studia. To szczególny moment dla całej społeczności akademickiej. Dla nas - Uniwersytetu SWPS - to już 30. uroczystość inauguracyjna. W przyszłym roku będziemy świętować jubileusz trzydziestolecia - dawniej Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, a dziś Uniwersytetu SWPS. Na obchody jubileuszu już teraz serdecznie Państwa zapraszam. Będzie to czas podsumowań i wspomnień.

Dziś jednak chciałbym kilka słów powiedzieć nie o historii uczelni, ale o jej teraźniejszości i przyszłości. O tym, co przed nami w rozpoczynającym się roku akademickim. O wyzwaniach, jakie stoją przed naszą uczelnią i całym środowiskiem.

Wszyscy doświadczamy, w różnych sferach życia, konsekwencji dynamicznych zmian, jakie zachodzą w naszym otoczeniu - związanych z demografią, migracjami, nowymi technologiami, politykami publicznymi, a także konfliktami zbrojnymi, takimi jak w Strefie Gazy i w Ukrainie. Te zmiany dotyczą także uczelni i niosą wyzwania, które dziś chcemy nazwać, aby móc się na nie przygotować. Od naszej odporności i gotowości do zmian będzie w najbliższych latach wiele zależało.

Wyzwania demograficzne

Prognozy GUS sięgające do 2060 roku wskazują na dramatyczny spadek liczby ludności w Polsce. W 2022 roku było nas 37,77 milionów. Według różnych scenariuszy w 2060 roku w Polsce będzie od 3 do nawet 11 milionów mniej ludzi.

Staniemy się też znacznie starszym społeczeństwem. Osób w wieku produkcyjnym będzie mniej od 25% do 40%.

W stosunku do 2022 roku, w 2060 roku liczba osób w wieku do 17 roku życia zmaleje o około 11% (wariant optymistyczny) lub aż o około 50% (do 3,5 mln – wariant pesymistyczny).

Co to znaczy dla edukacji wyższej?

Zakładając proporcjonalnie mniejszą liczbę maturzystów, możemy spodziewać się mniejszej liczby osób kandydujących na studia. W tym kontekście ważne jest kształtowanie potrzeb edukacyjnych wśród osób w wieku produkcyjnym - tych, których kompetencje wymagają uzupełnienia - oraz racjonalne otwarcie się na rekrutację studentów zagranicznych.

Zanim jednak dotkną nas skutki procesów demograficznych, uczelnie zmierzają się z konsekwencjami systemowych reform wprowadzonych w oświacie.

W latach 2026 i 2027 do matury podejść uczniowie z tzw. kumulacji roczników, ci którzy doświadczyli najpierw wprowadzenia, a potem wycofywania się z reformy obniżenia wieku szkolnego i wygaszania gimnazjów. W tych latach znacząco zwiększy się liczba maturzystów, a więc i kandydatów na studia. Szacuje się, że będzie to 320 tysięcy w 2026 roku i 386 tysięcy w 2027 roku w porównaniu z około 250 tysiącami osób w ostatnim roku. Czekają nas zatem dwuletni boom rekrutacyjny - będący z jednej strony wyzwaniem organizacyjnym dla uczelni, z drugiej - źródłem stresu i frustracji dla kandydatów na studia, którzy w znacznie liczniejszej grupie będą poszukiwać odpowiadającej im oferty edukacyjnej. Już jednak od 2028 roku obserwowany będzie gwałtowny i drastyczny spadek liczby kandydatów na studia jako wynik niżu demograficznego.

Dropout i zmiany pokoleniowe

To nie jedyne czynniki, które wpłyną na liczbę osób studiujących.

Coraz więcej młodych ludzi rozważa, czy studia są im rzeczywiście potrzebne i czy warto je kończyć. Już dzisiaj obserwujemy niepokojące zjawisko tzw. dropoutu. Według danych Ośrodka Przetwarzania Informacji - Państwowego Instytutu Badawczego w latach 2012-2020 dropout objął 40 proc. osób. Ponad 1,3 mln osób zrezygnowało ze studiowanego kierunku i w ciągu roku od skreślenia z listy studentów nie podjęło ponownie studiów na nim.

Warto zastanowić się nad przyczynami tego zjawiska i jemu przeciwdziałać. Obok przyczyn o charakterze indywidualnym, pokoleniowym, czy kulturowym są też przyczyny systemowe. Z pewnością część działań obniżających wskaźnik dropoutu jest do wykonania w uczelniach, ale są też takie, które powinny być podjęte przez instytucje regulacyjne i akredytujące. Wsparcie dla osób studiujących (np. poprzez stypendia, akademiki, czy pomoc psychologiczną) jest dzisiaj niewystarczające. Konieczne jest także wsparcie dla uczelni dążących do tego, aby studia dostosować do potrzeb i możliwości

osób studiujących, w tym osób, które decydują się na uzupełnienie edukacji lub przekwalifikowanie, a posiadają już wyższe wykształcenie.

Na przykładzie naszej uczelni mogę powiedzieć, że wprowadzanie interdyscyplinarnych programów studiów, odpowiadających na potrzeby osób studiujących i pracodawców, oraz dążenie do systemowej indywidualizacji toku studiów spotyka się z dużym zainteresowaniem kandydatów i niestety, równie często, z niezrozumieniem i oporem środowisk i instytucji dążących do zachowania status quo.

Dążenie do utrzymania status quo w edukacji i nauce jest drogą do marginalizacji lub samozagłady. Z całą pewnością uczelnie, które dążą do wprowadzenia innowacji dydaktycznych i mają potwierdzony akademicki potencjał powinny mieć prawo do większej samodzielności w prowadzeniu studiów w swej siedzibie i w filiach, w których mają odpowiednią kadrę.

Zmiany - pokoleniowe, kulturowe, technologiczne - nie muszą być dla uczelni zagrożeniem. Mogą być szansą. Trudno odmówić racji młodym ludziom, którzy wychowani w świecie cyfrowych technologii oczekują możliwości personalizowania ścieżek kształcenia oraz edukacji interdyscyplinarnej, którzy otwarcie mówią "Nie studiuję dla dyplomu". Takich oczekiwań młodych ludzi nie da się spełnić powierzchownymi zmianami programów nauczania. Konieczna jest radykalna zmiana filozofii studiowania. Jeśli tego nie zrobimy, uczelnie będą świeciły pustkami.

Szkolnictwo wyższe i nauka w polityce państwa

We współczesnym świecie, który współpracuje, ale też konkuruje, musimy poszukiwać źródeł wartości i przewagi. Z całą pewnością uniwersytety są przestrzenią generowania innowacyjnych rozwiązań, przekazywania wiedzy i wartości, ośrodkami wzrostu i transformacji. Są nimi dzięki osobom studiującym, ich talentom i twórczym poszukiwaniom, ale - co najmniej w równym stopniu - dzięki wiedzy i kompetencji pracowników uczelni.

Zatrudnieni w uczelniach badacze, dydaktycy, pracownicy administracyjni (pionu organizacyjnego) są profesjonalistami, którzy nie raz udowodnili, że przyczyniają się do rozwoju instytucji, regionu, kraju, do rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego. Szkoda, że w Polsce ten wysiłek i potencjał nie jest należycie doceniany i nie przeznacza się adekwatnych funduszy na jego wykorzystanie.

Rola uczelni niepublicznych

Częścią polskiego potencjału są także dobre uczelnie niepubliczne, w tym nasza. Te uczelnie pełnią ważną misję publiczną - prowadząc badania, edukując, współpracując z otoczeniem. Ich rozwój finansowany jest głównie z chesnego studentów. Nie chcę powtarzać przy okazji dzisiejszej uroczystości argumentów o tym, że podtrzymanie polskiego potencjału badawczego, w tym znajdującego się w uczelniach niepublicznych, powinno być finansowane z publicznych środków, a nie z chesnego studentów.

Jednak jestem przekonany, że kwestia nakładów i efektywności finansowania sektora nauki i szkolnictwa wyższego, w świetle zagrożeń i wyzwań geopolitycznych, wymaga nie tylko refleksji i analiz, ale także decyzji politycznych. Nie stać nas na stagnację i politykę łagodzenia głodu finansowania polskich instytucji akademickich. Zbyt wiele mamy do stracenia.

Jaką uczelnią dziś jesteśmy?

Od roku realizujemy strategię Uniwersytetu SWPS na lata 2024-2029. Jesteśmy wierni naszym wartościom - to otwartość, odwaga i odpowiedzialność - ale realizujemy także ponadczasowe wartości akademickie. Naszym celem jest stanie się wielokampusową uczelnią o profilu badawczym, liderką edukacji niepublicznej i partnerką zmiany społecznej.

To, jaką jesteśmy uczelnią dziś - silną naukowo, z bogatą ofertą kształcenia, stabilną jako instytucja - jest najlepszym dowodem, że potrafimy być sprawczy w projektowaniu i realizacji swojej drogi rozwoju.

Dziękuję wszystkim osobom tworzącym nasz Uniwersytet i z nim współpracującym - tutaj w Warszawie, w filiach w Sopocie, Katowicach, Wrocławiu, Poznaniu i Krakowie.

Nasza społeczność pracowników uczelni z roku na rok rośnie. Dziś tworzy ją 1060 etatowych pracowników - 572 osoby zatrudnione w pionie akademickim i 488 osób w pionie organizacyjnym. 320 osób pracuje w Uniwersytecie ponad 10 lat. Współpracuje z nami 2012 wykładowców i wykładowczyń. Wszystkim serdecznie dziękuję za to, że razem tworzymy teraźniejszość i przyszłość uczelni.

Naszą misję edukacyjną pełniemy dla młodych ludzi i dla naszego otoczenia społecznego. Dziś kształcimy 17 868 osób w tym 1168 studentek i studentów

z zagranicy. Uczą się oni na 52 kierunkach studiów stacjonarnych i 41 niestacjonarnych.

Na 240 kierunkach studiów podyplomowych wykształcenie zdobywa 4606 słuchaczek i słuchaczy.

Możemy być dumni z 45 921 absolwentek i absolwentów studiów wyższych i 44 200 studiów podyplomowych.

Wierzę, że w niedalekiej przyszłości będziemy mogli uruchomić pierwszy wspólny program studiów *ERUA Joint Master in Forced Migration: Europe in a Global Context*, prowadzony w ramach sojuszu Uniwersytetów Europejskich z naszymi partnerami z uniwersytetów w Niemczech, Francji, Grecji, Włoch i Bułgarii.

Dydaktykę łączymy z wysoką jakością badań. Jesteśmy silnym ośrodkiem naukowym, który nauki humanistyczne i społeczne łączy z projektowaniem, działalnością artystyczną i nowymi technologiami. Posiadamy dwie kategorie naukowe A+, cztery kategorie A i jedną B+. Naszą działalność naukową rozwijamy w pięciu instytutach naukowych i trzydziestu centrach badawczych.

Wspieramy rozwijanie karier akademickich. 68 osób kształci się w Szkole Doktorskiej - w tym 9 osób z zagranicy. Kolejnych 30 osób zmierza do uzyskania stopnia doktora w trybie eksternistycznym. 163 osoby realizują program seminariów doktorskich z prawa. W tym roku 14 osób przyjęliśmy do Akademickiego Programu Stażowego, w którym będziemy wspierać rozwój naukowy prowadzący do doktoratu oraz rozwijać kompetencje dydaktyczne młodej kadry akademickiej. Program stażowy to nasza odpowiedź na brak odpowiedniego finansowania szkół doktorskich.

W ubiegłym roku akademickim wypromowaliśmy 27 doktorów i doktorek (w historii naszej uczelni 514 - osób) oraz przeprowadziliśmy z sukcesem 6 postępowań habilitacyjnych (a od początku istnienia uczelni 122). Pięć osób z naszej kadry akademickiej otrzymało tytuły profesorskie.

Rozwijamy zainteresowania naukowe młodych osób - prowadzimy aż 175 kół naukowych.

Od lat jesteśmy wiodącą niepubliczną uczelnią w Polsce, która z sukcesem zdobywa granty krajowe i międzynarodowe, w tym z programu Horyzont Europa. W ubiegłym roku akademickim realizowaliśmy 123 projekty badawcze

i 12 projektów badawczo-rozwojowych o łącznym budżecie ponad 90 mln zł, w tym 22 projekty międzynarodowe o wartości w sumie ponad 25 mln zł.

Zdobywamy finansowanie z funduszy europejskich i krajowych na rozwój działalności uczelni jako instytucji. W ubiegłym roku realizowaliśmy 14 projektów na łączną sumę ponad 60 mln zł, w tym na działania związane z dostępnością dla osób ze specjalnymi potrzebami, rozwojem kompetencji, dropoutem, mikropoświadczeniami oraz mobilnością międzynarodową.

Z oddaniem realizujemy misję uniwersytetu zaangażowanego społecznie. Jednym z przykładów jest aktywność Uniwersytetu SWPS w procesie deregulacji, który został zainicjowany przez Premiera, a koordynowany przez zespół stworzony przez Rafała Brzoskę. Odpowiadaliśmy w tej inicjatywie za cały obszar szkolnictwa wyższego. Efektem prac zespołu tematycznego składającego się z przedstawicieli różnych grup środowiska akademickiego, jest 20 wdrożonych lub skierowanych do wdrożenia zmian w prawie, np. przepisy wprowadzające mLegitymację studencką, czy poprawiające sytuację socjalną doktorantów. Wypracowaliśmy w sumie 100 rozwiązań, które mogą usprawnić funkcjonowanie instytucji i środowisk nauki i szkolnictwa wyższego.

Opracowujemy raporty i analizy przydatne do wdrażania polityk publicznych. Na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego powstała „Analiza badań nad zdrowiem psychicznym i jakością życia w środowisku akademickim”. Na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowany był projekt „Policzone i Policzeni 2024”, którego celem było zabezpieczenie socjalne osób wykonujących zawód artystyczny. Opracowaliśmy razem z Uniwersytetem Jagiellońskim już drugi raport „Studia psychologiczne w Polsce. Raport za lata 2019–2024”. Powstają także inne raporty dotyczące sytuacji młodych, przemocy w szkołach i wielu innych kwestii ważnych dla formułowania polityk publicznych.

Aktywnie działają Fundacja Pro Akademika, Centrum Transferu Wiedzy, Klinika Terapii Poznawczo-Behawioralnej, która zatrudnia 154 psychoterapeutów, 5 psychiatrów, 13 superwizorów.

Zawsze z dumą na inauguracji przywołuję te przykładowe dane. Nie sposób wymienić pełną listę osiągnięć i sukcesów. Za wszystkie dziękuję tym, którzy są bezpośrednio ich autorami i autorkami. Serdecznie Państwu dziękuję.

Powitanie Osób Studiujących

Dzisiaj do społeczności Uniwersytetu SWPS dołączają 5093 osoby studiujące – o różnorodnych doświadczeniach, talentach i marzeniach. Serdecznie Was witamy!

Wśród Was są osoby z różnych miast Polski, a także 403 z zagranicy, które wybrały naszą uczelnię jako miejsce rozwoju i budowania swojej przyszłości.

Życzymy Wam, aby edukacja była dla Was odkrywaniem siebie i własnej drogi. Abyście odważnie zadawali pytania, szukali odpowiedzi, nie ustawiali w krytycznym podważaniu status quo. Świat potrzebuje ludzi otwartych, którzy rozumieją złożoność wyzwań teraźniejszości i przyszłości, którzy potrafią działać odważnie i odpowiedzialnie, a różnorodność traktują jako źródło siły i inspiracji.

Niech studia w Uniwersytecie SWPS staną się dla Was przestrzenią dla twórczej współpracy i realizacji odważnych pomysłów. Niech będą początkiem drogi, na której staniecie się nie tylko ekspertami i ekspertkami w swoich dziedzinach, ale także ludźmi, którzy wnoszą mądrą i potrzebną zmianę do świata.

Życzenia na nowy rok akademicki

Szanowni Państwo,

życzenia rozpocznę od tych skierowanych do wszystkich osób pracujących i studiujących w Wydziale Psychologii i Prawa w Poznaniu oraz Wydziale Psychologii w Katowicach. Filie w Poznaniu i Katowicach w tym roku obchodzą 15-lecie istnienia. Gratuluję jubileuszu i życzę kolejnych pomyślnych lat.

Całej społeczności uczelni, nam wszystkim, życzę, żebyśmy razem umieli mądrze reagować na zmiany wokół nas. Niech nie zabraknie nam odporności i wytrwałości, a przede wszystkim wiary w to, że wspólnie sprostamy wyzwaniom.

Przyszłość nie wydarza się sama – tworzymy ją razem, każdego dnia.

Wszystkim Państwu życzę: Dobrego roku akademickiego!